

СУТНІСТЬ ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Гаврась Дмитро Русланович

аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Економічний розвиток суб'єктів господарювання є можливим лише за наявності у них належного потенціалу такого розвитку [1, 2], який, своєю чергою, містить низку складників [3, 4], зокрема інвестиційний [5, 6], виробничий [7, 8], інноваційний [9–11], маркетинговий [12], збутовий [13–15], конкурентний [16, 17] та інші типи потенціалу підприємств. При цьому утворення потенціалу розвитку суб'єктів підприємництва потребує вдосконалення використання наявних у них ресурсів, насамперед, технічних [18], людських [19–21] та енергетичних [22, 23]. Важливу роль у процесі формування та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємств відіграють також і фінансові ресурси [24, 25].

Одним з різновидів потенціалу економічного розвитку підприємств є потенціал їх інноваційного розвитку. Поняття цього потенціалу є доволі складним та багатограним. У спрощеному розумінні зазначений потенціал можна ототожнити із здатністю підприємств до забезпечення зростання та подальшої реалізації наявного у них інноваційного потенціалу. За більш чіткого формулювання потенціал інноваційного розвитку суб'єкта господарювання можна тлумачити як його здатність до стійкого збільшення обсягів фінансово-економічних результатів господарської діяльності завдяки таким змінам у внутрішньому середовищі, які підвищують спроможність цього суб'єкта розробляти та впроваджувати нововведення.

Розглядаючи особливості формування потенціалу інноваційного розвитку підприємств, можливо визначити головні чинники, які зумовлюють процес такого формування. Зокрема, варто виділити такі групи зазначених чинників:

1) за місцем розташування: чинники, які характеризують або утворюють внутрішнє середовище підприємств (наприклад, рівень компетентності менеджерів підприємств у питаннях управління їх інноваційною діяльністю); чинники, які характеризують або утворюють зовнішнє середовище підприємств (наприклад, наявний та прогнозний попит на інноваційну продукцію);

2) за характером впливу на формування потенціалу інноваційного розвитку підприємств: чинники, які справляють позитивний вплив на процес формування цього потенціалу (зокрема, наявність у підприємств належних обсягів виробничих та збутових можливостей); чинники, які справляють негативний вплив на процес формування потенціалу інноваційного розвитку компаній (це різноманітні перешкоди на шляху до такого формування);

3) за можливістю керування на рівні підприємств: керовані чинники (наприклад, обсяги ресурсного забезпечення інноваційної діяльності) та некеровані чинники (зокрема, до них належать інструменти державної підтримки провадження інноваційного процесу на підприємствах);

4) за зміною (незмінністю) впродовж певного часу: статичні, рівень яких залишається незмінним протягом розрахункового періоду, та динамічні;

5) за часом, необхідним для зміни (активізації) відповідних чинників: короткострокові; середньострокові; довгострокові;

6) за місцем у ієрархії: чинники безпосереднього впливу (наприклад, обсяги та споживчі властивості ресурсів, які беруть або будуть брати безпосередню участь у формуванні інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання); чинники опосередкованого впливу відповідного порядку (першого, другого тощо); базисні чинники, до них, насамперед, належать компетенції власників, менеджерів та фахівців підприємств у питаннях інноваційного менеджменту та якість його інформаційного забезпечення;

7) залежно від виду інноваційного потенціалу, величину якого зумовлюють відповідні чинники: чинники, які зумовлюють величину наявного інноваційного потенціалу підприємств; чинники, які зумовлюють величину стратегічного інноваційного потенціалу підприємств;

8) за способом представлення інформації про чинники: кількісні та якісні.

Запропоноване групування чинників формування потенціалу інноваційного розвитку підприємств може слугувати теоретичним підґрунтям для розроблення заходів з такого формування.

Список використаних джерел:

1. Ємельянов, О. Ю. (2019). Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: [монографія]. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
2. Коновал, В. В. (2014). Оцінювання потенціалу розвитку підприємств легкої промисловості. Вісник ХДУ, (6 (2)), 206–209.
3. Лесик, Л. І. (2013). Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства. Науковий вісник НЛТУ України, (23), 271–278.
4. Лесик, Л. І. (2015). Показники та методи оцінювання економічного потенціалу машинобудівних підприємств (дис. ... канд. екон. наук). Національний університет «Львівська політехніка». Львів, Україна.
5. Гришко, В. А., Ємельянов, О. Ю. & Крет, І. З. (2010). Оцінювання поточного та стратегічного рівня інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління, (683), 210–215.
6. Ємельянов, О. Ю., Крет, І. З. & Сегедій, О. М. (2003). Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління, (484), 66–71.
7. Войцехівська, В. В., Войцехівська, Ю. В. & Висоцький, А. Л. (2012). Методи прогнозування розвитку виробничого потенціалу підприємств. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління», (725), 42–48.
8. Плешка, А. Р. (2011). Фактори, що впливають на розвиток виробничого потенціалу. Наук. праці Нац. ун-ту харч. технологій (37/38), 279–283.
9. Гришко, В. А. (2010). Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. Схід, (7(107)), 18–21.
10. Родіонова, І. В. (2013). Методи оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств. Економіка розвитку, (4 (68)), 96–99.
11. Тищенко, Т. І. (2015). Оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства. Вісник ДВНЗ УДХТУ, (2 (2)), 65–71.
12. Мороз, Л. А. & Лебідь, Т. В. (2009). Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика», (649), 214–219.

13. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л., Симак, А. В. & Петрушка, Т. О. (2017). Методичні засади оцінювання попиту на продукцію машинобудівних підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, (3), 198–212.
14. Висоцький, А. Л. (2014). Сутність та особливості збутового потенціалу як складової частини сукупного економічного потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (24.8), 225–233.
15. Smerichevskiy, S. F., Kryvovyazyuk, I. V., Prokhorova, V. V., Usarek, W. & Ivashchenko, A. I. (2021). Expediency of symptomatic diagnostics application of enterprise export-import activity in the disruption conditions of world economy sustainable development. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, (628(1)), 012040.
16. Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Петрушка, Т. О. (2016). Моделювання показників оцінювання конкурентного потенціалу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (4), 340–348.
17. Britchenko, I., Monte, A. P., Kryvovyazyuk, I. & Kryvoviaziuk, L. (2018). The comparison of efficiency and performance of portuguese and ukrainian enterprises. *Ikonomicheski Izsledvania*, (27(1)), 87–108.
18. Колещук, О. Я., Ємельянов, О. Ю. & Гришко, В. А. (2009). Оцінювання впливу чинників на рівень зношення основних засобів визначення можливостей щодо його нормалізації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (640), 47–55.
19. Верхоглядова, Н. І. & Русинко, М. І. (2013). Характеристика і структура трудового потенціалу підприємства. *Інноваційна економіка*, (4), 37–40.
20. Линенко, А. В. & Шевченко, О. Л. (2008). Сутність й аналіз трудового потенціалу підприємства за показниками ефективності його використання. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, (4), 111–116.
21. Янковська, Л. А. (2006). Оптимізація трудового потенціалу в системі менеджменту персоналу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (9), 200–203.
22. Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1–5.
23. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Zahoretska, O., Kusiya, M., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2019). Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy. *Energies*, (12(24)), 4724.
24. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevoho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.
25. Васюренко, О., Ляшенко, В. & Подчесова, В. (2014). Ефективність кредитування фізичних та юридичних осіб банками України: методологія аналізу стохастичних границь. *Вісник НБУ*, (1), 5–11.